

Vnější a vnitřní rovnováha ekonomiky

Swanův diagram. Efektivní tržní
klasifikace a mix hospodářské
politiky.

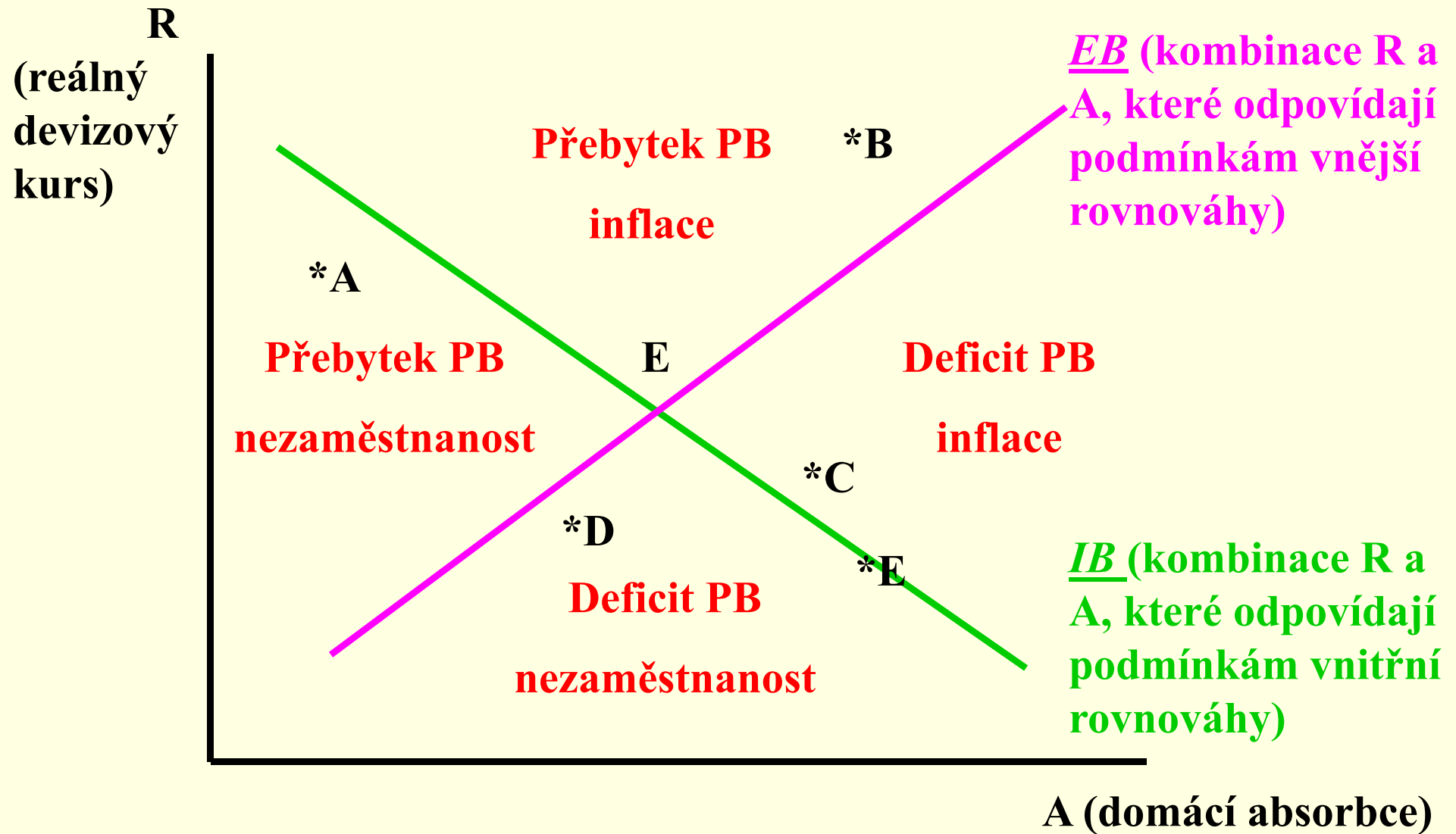
Vnitřní versus vnější rovnováha ekonomiky

- Vnitřní rovnováha znamená dosažení takové úrovně reálného důchodu, které odpovídá přirozené míře nezaměstnanosti a cenové stabilitě.
- Vnější rovnováha ekonomiky je představována vyrovnaností platební bilance (nulové saldo platební bilance).
- Nástroje k prosazování vnitřní a vnější rovnováhy:
 - politika měnící výdaje (politiky měnící výši agregátních výdajů)
 - politika přesunující výdaje (politiky přesunující výdaje mezi domácím a zahraničním sektorem)
 - přímá kontrola (cla, kvóty, devizové regulace, další restrikce mezinárodního pohybu zboží a kapitálu)

Swanův diagram

- Vytvořen nezávisle na sobě australskými ekonomy Trevorem Swanem a W. E. Salterem (1955).
- Diagram umožňuje analyzovat vnitřní a vnější rovnováhu a specifikovat typy politik s jejichž pomocí lze této rovnováhy dosáhnout.
- Diagram předpokládá fixní cenovou hladinu a nulovou či velmi nízkou mobilitou kapitálu.

Swanův diagram

Efektivní tržní klasifikace a hospodářsko-politický mix

- **Mundell - Flemingův model naznačuje, že monetární a fiskální politika jsou odlišné a nezávislé typy politik měnících výši agregátních výdajů a že s jejich pomocí lze dosáhnout vnitřní a vnější rovnováhy v režimu plovoucích i pevných měnových kursů.**
- **Vytvořen R. Mundellem za účelem vymezení efektivní kombinace monetární a fiskální politiky.**

Princip efektivní tržní klasifikace

Monetární politika

Expanze

N_M

Restrikce

IB (kombinace monetární a fiskální politiky, které odpovídají podmínkám vnitřní rovnováhy)

EB (kombinace monetární a fiskální politiky, které odpovídají podmínkám vnější rovnováhy)

Deficit PB
nezaměstnanost

Deficit PB
inflace

Přebytek PB
nezaměstnanost

Přebytek PB
inflace

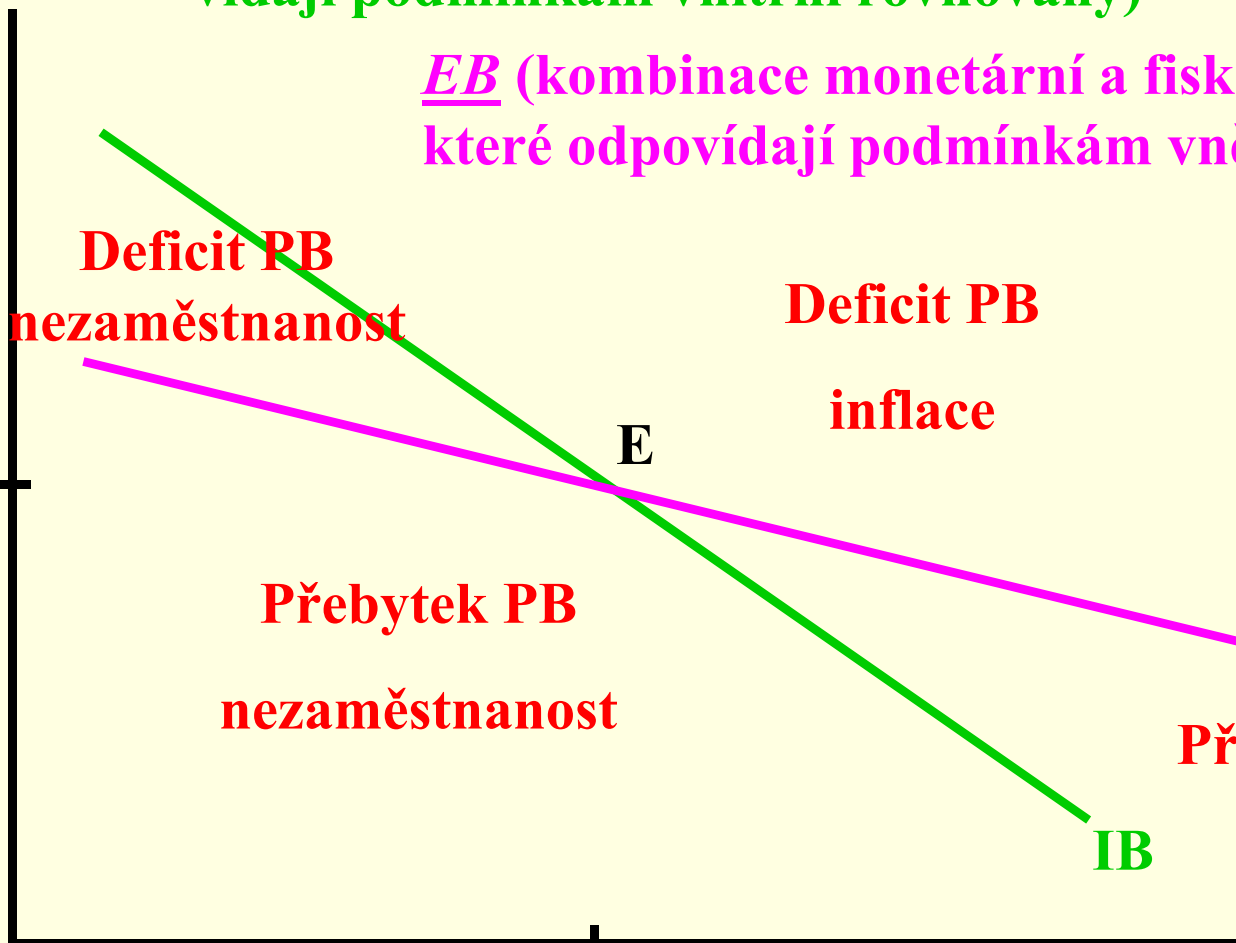
E

Restrikce

N_F

Expanze

Fiskální politika

Efektivní tržní klasifikace a přiřazovací problém

- Přiřazovací problém je problém tvůrců hospodářské politiky určit, který nástroj přiřadit k danému cíli.
- Mundell v souladu s principem efektivní tržní klasifikace tvrdí, že v systému pevných měnových kursů by měla být monetární politika přiřazena ke sledování cíle vnější rovnováhy a fiskální politika k dosahování cíle vnitřní rovnováhy.
- V systému plovoucích devizových kursů je vnější rovnováha permanentně obnovována v důsledku fungování volných tržních sil. Pohyby devizových kursů jsou samy schopné obnovovat vnější rovnováhu. K dosažení vnitřní rovnováhy si mohou tvůrci hospodářské politiky zvolit fiskální politiku, monetární politiku nebo kombinace obou.

Mundellovo přiřazovací pravidlo

**Ekonomická
situace**

**Fiskální
politika**

**Monetární
politika**

**Nezaměstnanost,
přebytek PB**

Expanzivní

Expanzivní

Inflace, přebytek PB

Restriktivní

Expanzivní

Inflace, deficit PB

Restriktivní

Restriktivní

**Nezaměstnanost,
deficit PB**

Expanzivní

Restriktivní

Literatura:

DORNBUSCH, R., FISCHER, S. *Makroekonomie*. Praha: SPN a Nadace Economics, 1994. ISBN 80-04-25 556-6. Kapitola 6.

FRAIT, J. *Mezinárodní peněžní teorie*. Ostrava, VŠB 1996, ISBN 80-7078-395. Kapitola 10.

PAULÍK, T., PELLEŠOVÁ, P. *Makroekonomie*. Karviná: OPF SU, 2002. ISBN 80-7248-159. str. 95-127.

Model AD - AS

Konstrukce modelu a jeho
hospodářsko – politické implikace

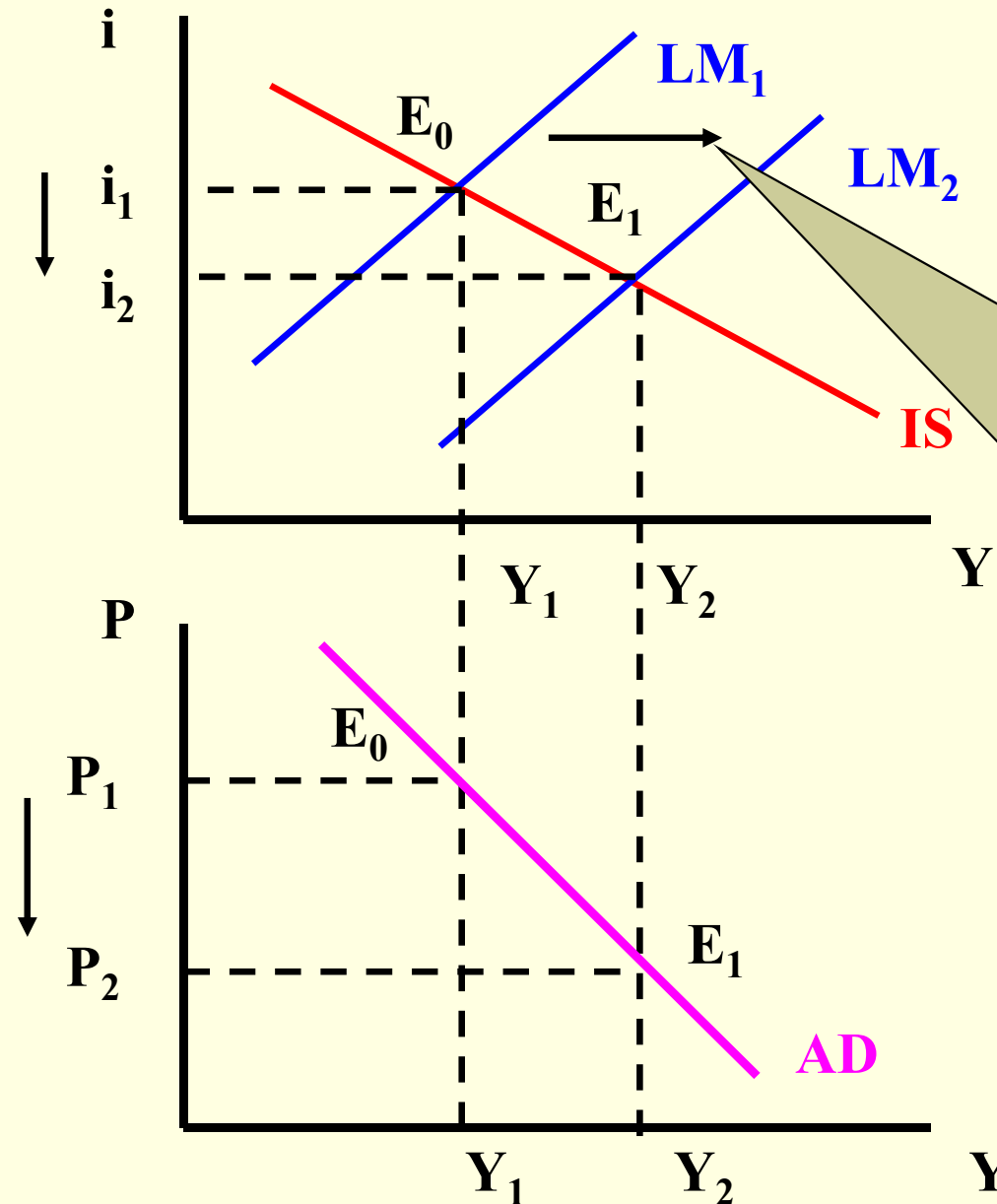
Východiska modelu

- Model AD-AS umožňuje analýzu vlivu determinantů na změnu rovnovážné produkce a změnu cenové hladiny \Rightarrow opouštíme předpoklad stálosti cenové hladiny.
- Předpoklady modelu:
 - skutečný produkt je pod úrovní produktu potenciálního
 - zásoba kapitálu je dostatečná pro výrobu poptávané produkce
 - nabídka práce je dostatečná pro výrobu požadované produkce
 - centrální banka kontroluje nabídku nominálních peněz
 - ekonomika je uzavřená, neexistuje zahraniční obchod.

Agregátní poptávka (AD)

- Agregátní poptávka je celkové poptávané množství statků a služeb konečné spotřeby při rozdílných cenových hladinách.
- Agregátní poptávka představuje celkové zamyšlené výdaje všech subjektů v ekonomice při určité cenové hladině.
- Východiskem pro grafické odvození křivky agregátní poptávky je stav všeobecné rovnováhy, tj. situace, kdy je dosaženo současně rovnováhy na trhu statků a služeb a trhu aktiv (průsečík křivek IS a LM).

Křivka AD – grafická konstrukce

Pokles cenové hladiny z P_1 na $P_2 \Rightarrow$ růst nabídky reálných peněžních zůstatků (M_R/P_R) \Rightarrow pokles úrokové sazby z i_1 na $i_2 \Rightarrow$ růst důchodu z Y_1 na Y_2

Rovnice křivky AD

Křivka AD je tvořena body všeobecné rovnováhy (průsečík křivek IS a LM). Pro takto definovaný rovnovážný důchod platí následující vztah:

$$Y^* = \gamma A_A + \mu \frac{M_R}{P_R}$$

Křivka AD je vyjádřením vztahu reálného důchodu a cenové hladiny, proto platí:

$$Y = \gamma A_A + \mu \frac{M}{P}$$

Sklon a poloha křivky AD

■ Proč má AD negativní sklon?

- Efekt reálných peněžních zůstatků
- Efekt reálné úrokové sazby
- Efekt mezinárodního obchodu

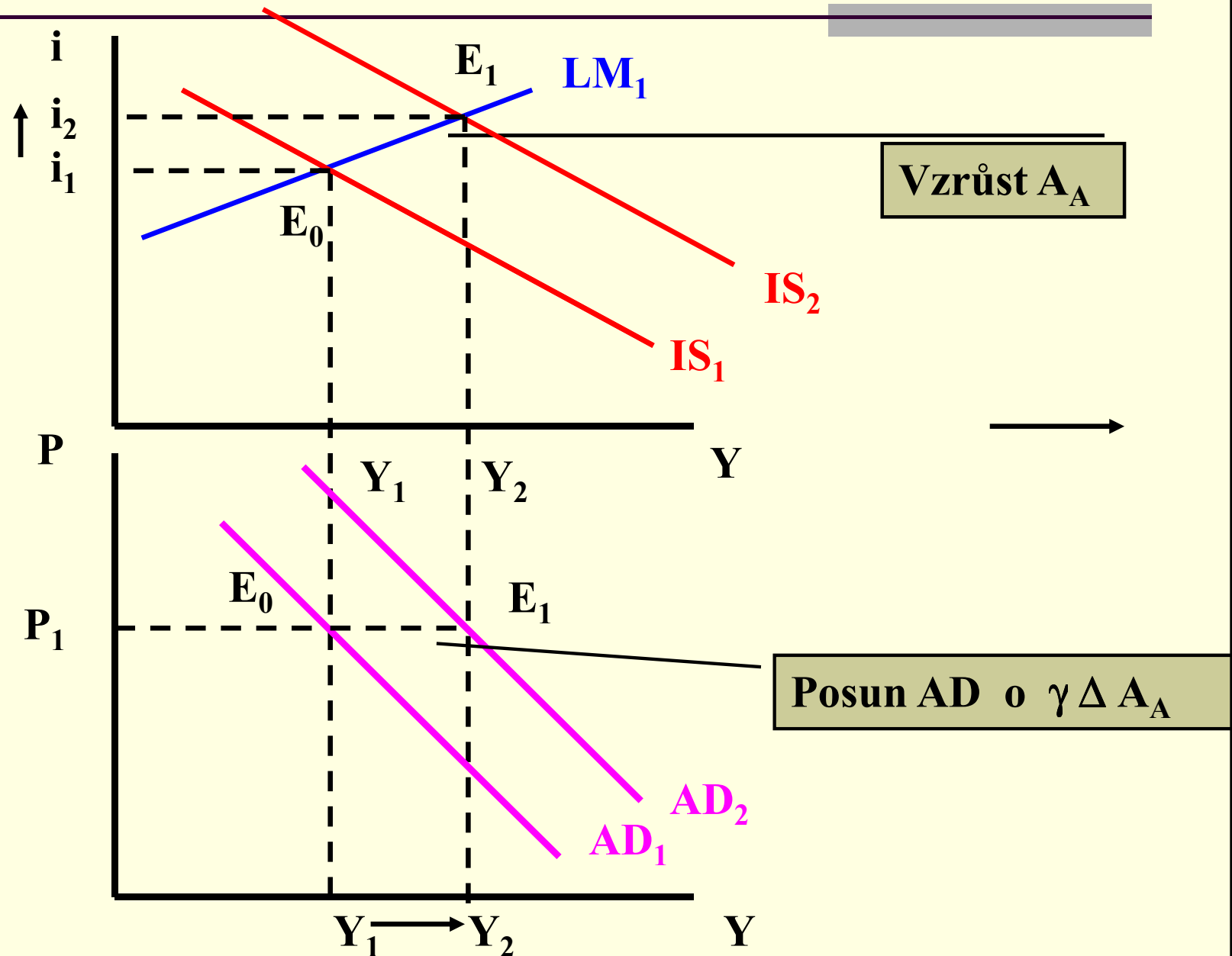
■ Faktory měnící polohu agregátní poptávky:

- změna úrokových sazeb
- změna očekávané míry inflace
- změna měnového kurzu
- očekávané budoucí zisky firem
- změna množství peněz v oběhu
- změna celkového bohatství ekonomiky
- změna reálného důchodu v zahraničí
- počet obyvatel
- změna vládních výdajů, transferů a daní

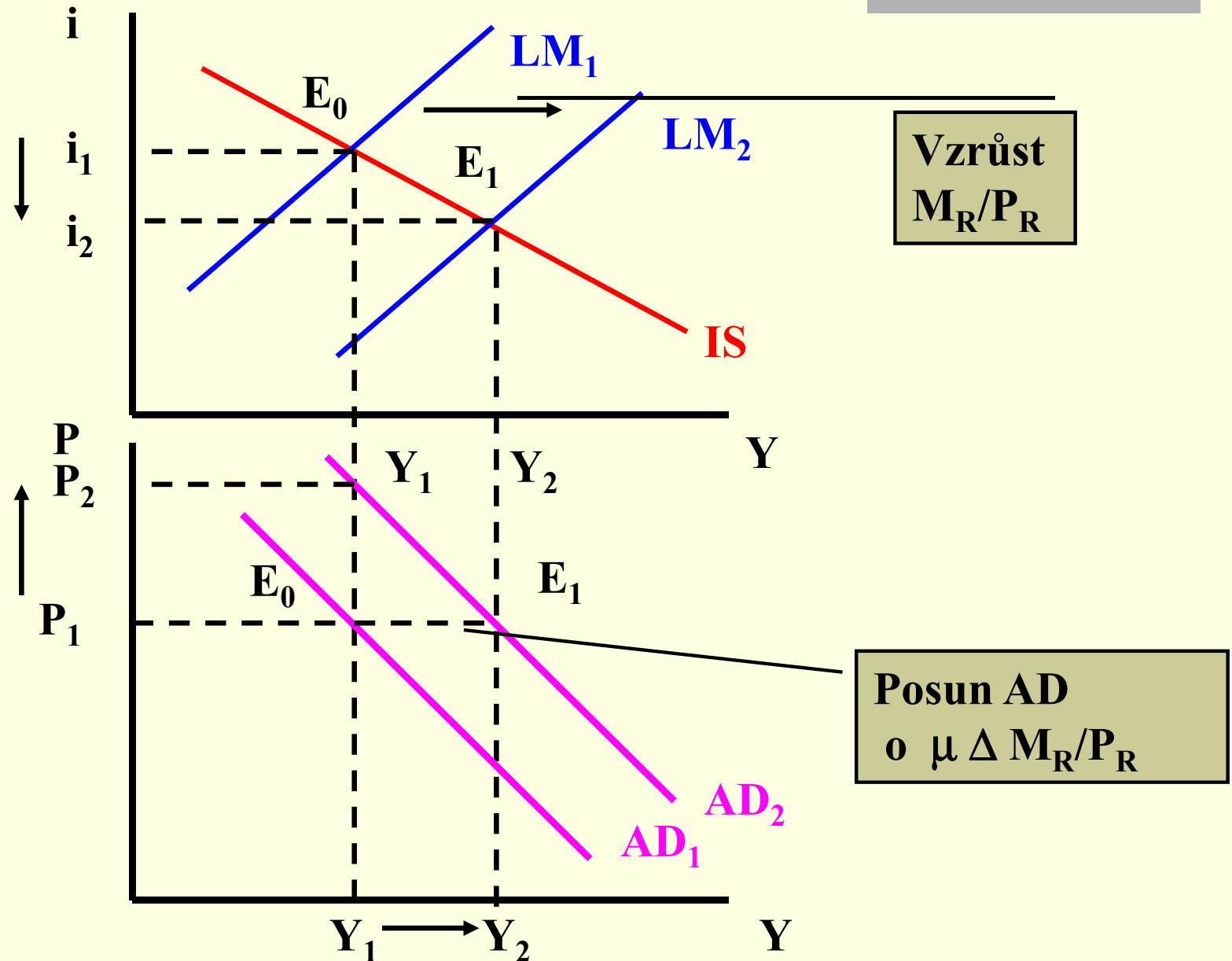
Vliv velikosti jednotlivých složek na polohu křivky AD

	Plochá křivka AD	Strmá křivka AD
h	$h=0$	$h=\infty$
k	$k=0$	$k=\infty$
b	$b=\infty$	$b=0$
α_G	$\alpha_G \rightarrow \infty$	$\alpha_G \rightarrow 0$

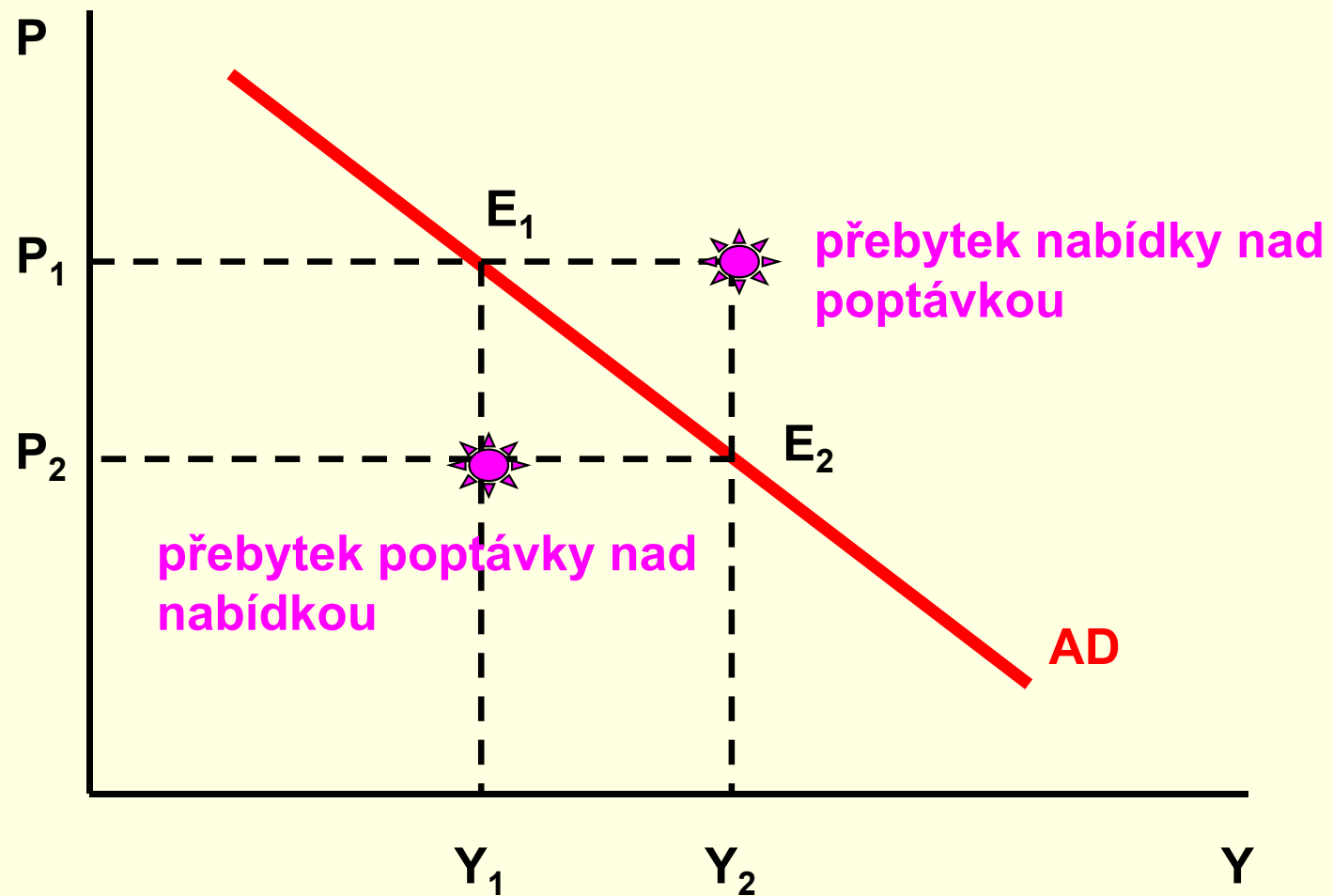
Vliv fiskální politiky (expanze) na polohu křivky AD

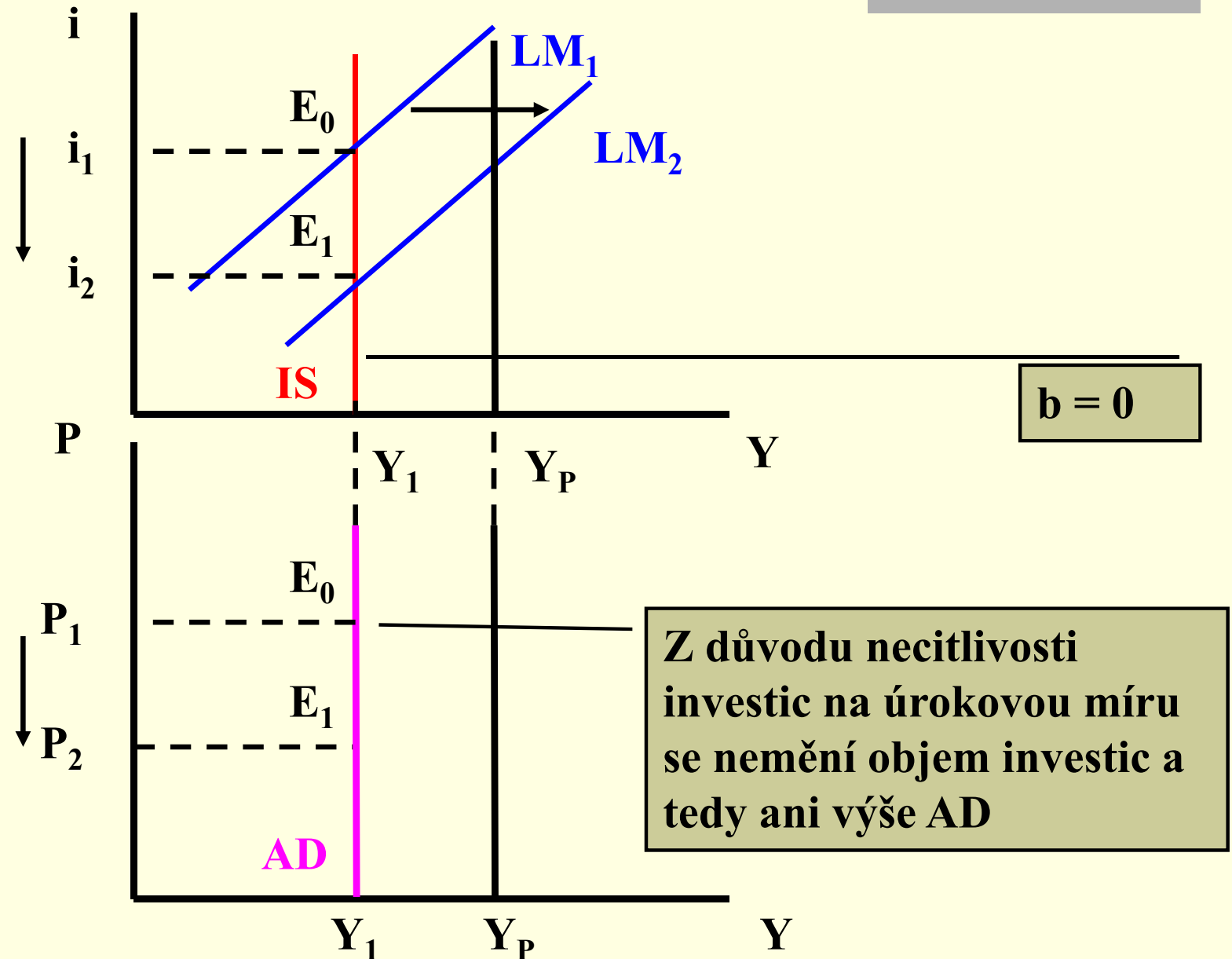
Vliv monetární politiky (expanze) na polohu křivky AD

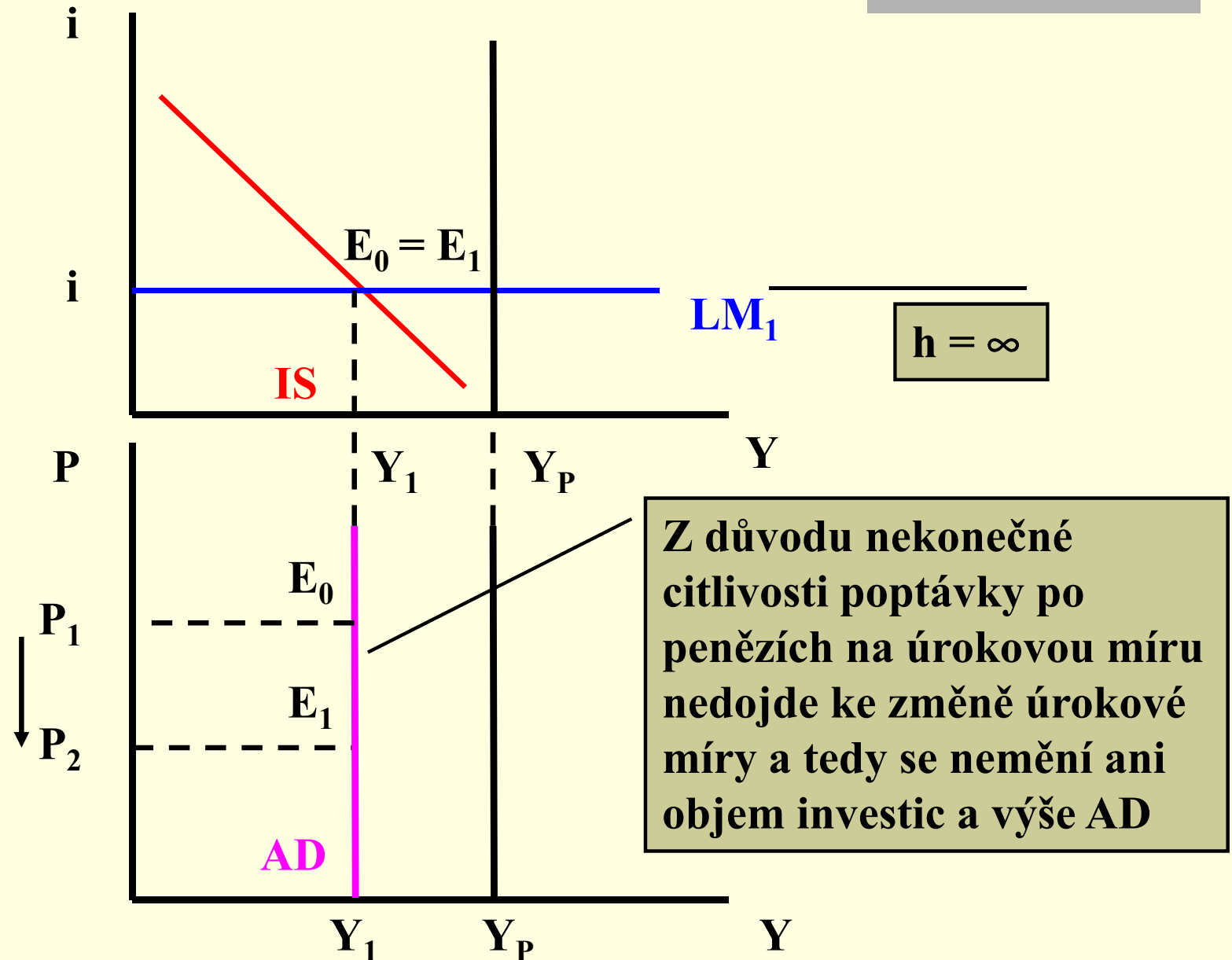
Body mimo křivku AD

Deflační neschopnost (impotence) ekonomiky

Dopad pasti likvidity na křivku AD

Pigouův efekt

(efekt reálných peněžních zůstatků)

- Britský ekonom A.C. Pigou odvodil tezi, že poptávka po zboží, tedy změna agregátní poptávky, může být přímo závislá na výši reálných peněžních zůstatků. To znamená, že abstrahuje od keynesovského spojení mezi nabídkou reálných peněžních zůstatků a změnou rovnovážného výstupu prostřednictvím přizpůsobení portfolia na trhu ostatních aktiv (změny úrokové míry).

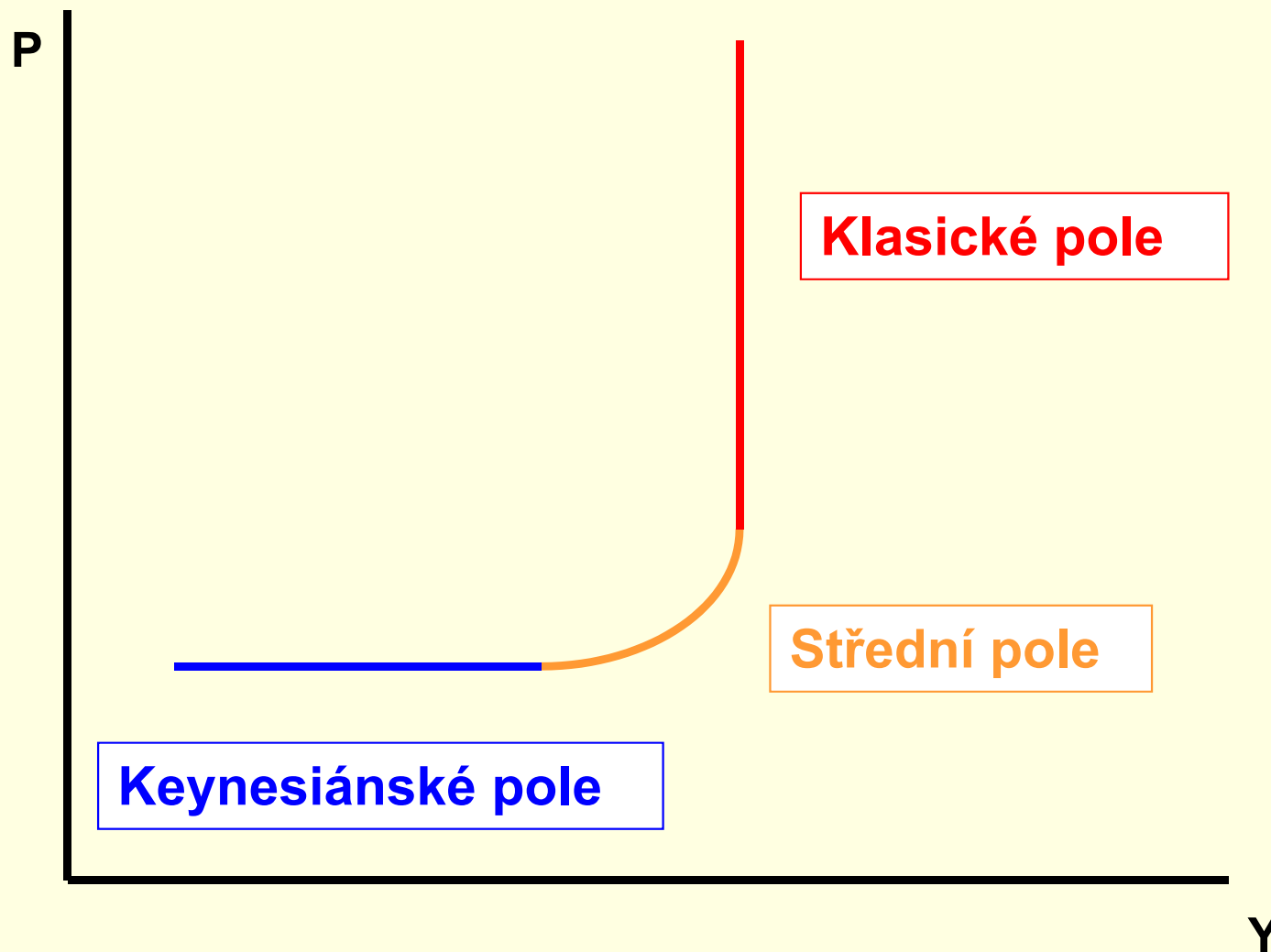
- Převodový mechanismus:

Pokles cenové hladiny \Rightarrow vzrůst nabídky reálných peněžních zůstatků (za podmínky pasti likvidity) \Rightarrow úroková sazba se v důsledku pasti likvidity nemění \Rightarrow růst reálného bohatství subjektů v ekonomice \Rightarrow zvýšení agregátní poptávky (výdajů) v ekonomice \Rightarrow růst důchodu

Agregátní nabídka (AS)

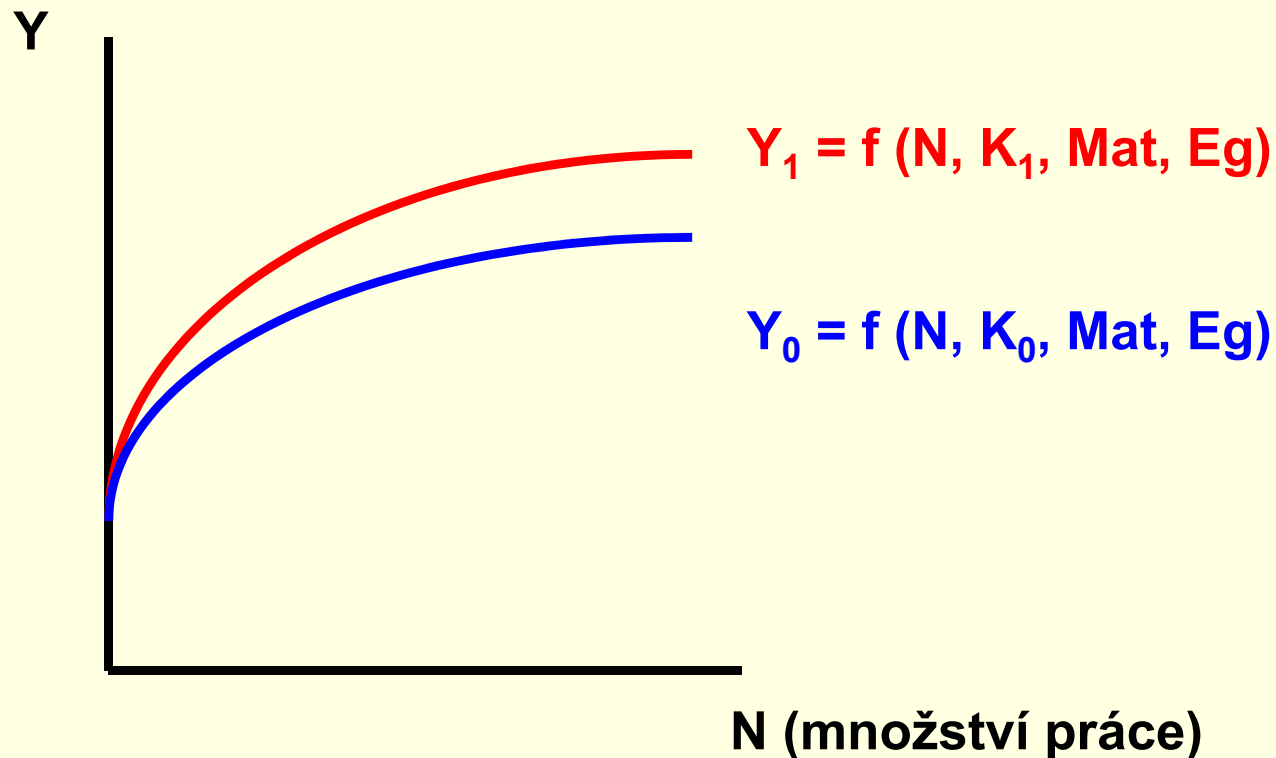
- Agregátní nabídka představuje celkové množství produkce, které firmy a domácnosti nabízejí při daných cenách a mzdách.
- Firmy o nabízeném množství rozhodují na základě maximalizace zisku.
- Při svém rozhodování musí brát do úvahy cenu, za níž bude vyrobená produkce realizována, náklady na služby výrobních faktorů, zásobu kapitálu a v neposlední řadě dostupnou technologii.
- Funkční závislost mezi celkovou produkcí a cenovou úrovní charakterizuje křivka agregátní nabídky (AS).
- Teoretický koncept křivky AS je kontroverzní a jednotlivé ekonomické směry vyvinuly odlišné křivky AS, které v sobě koncentrují různá ekonomická východiska. Rozdílné koncepce vycházejí z rozdílného pojetí trhu práce.

Třístupňová křivka AS

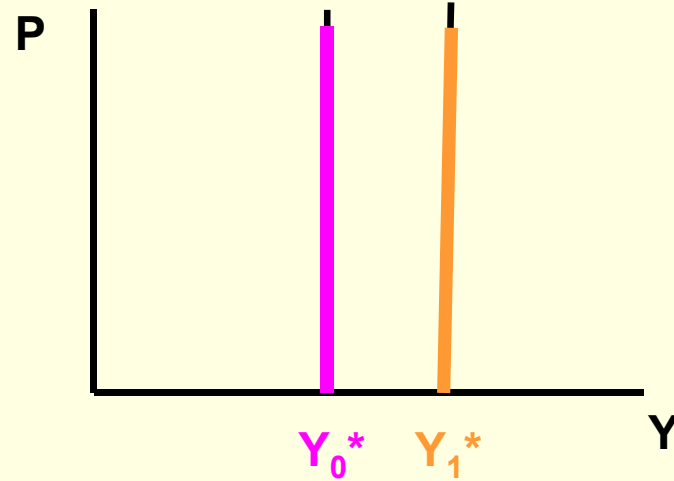
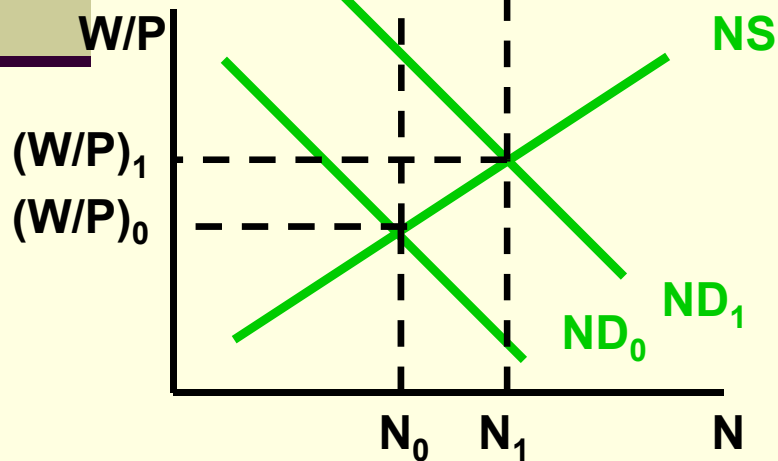
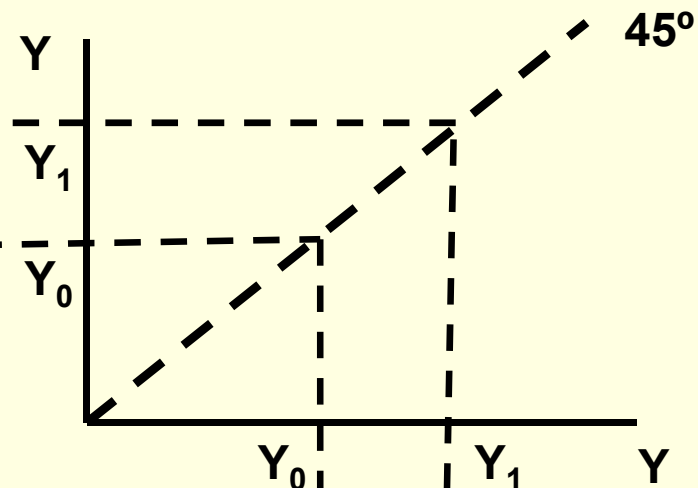
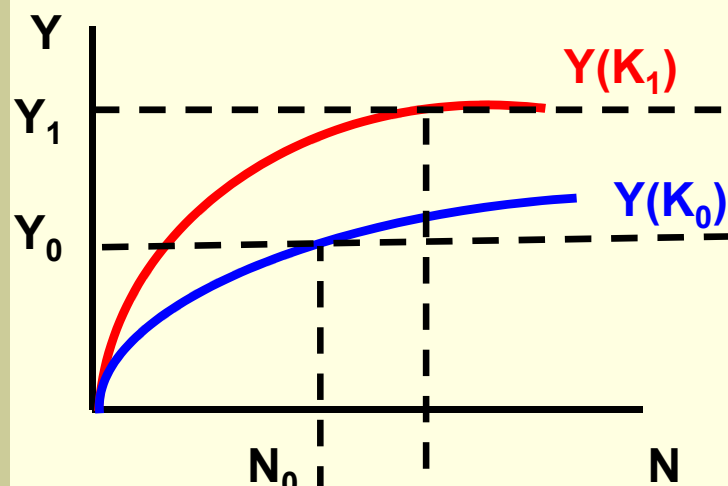

Východiska konstrukce AS

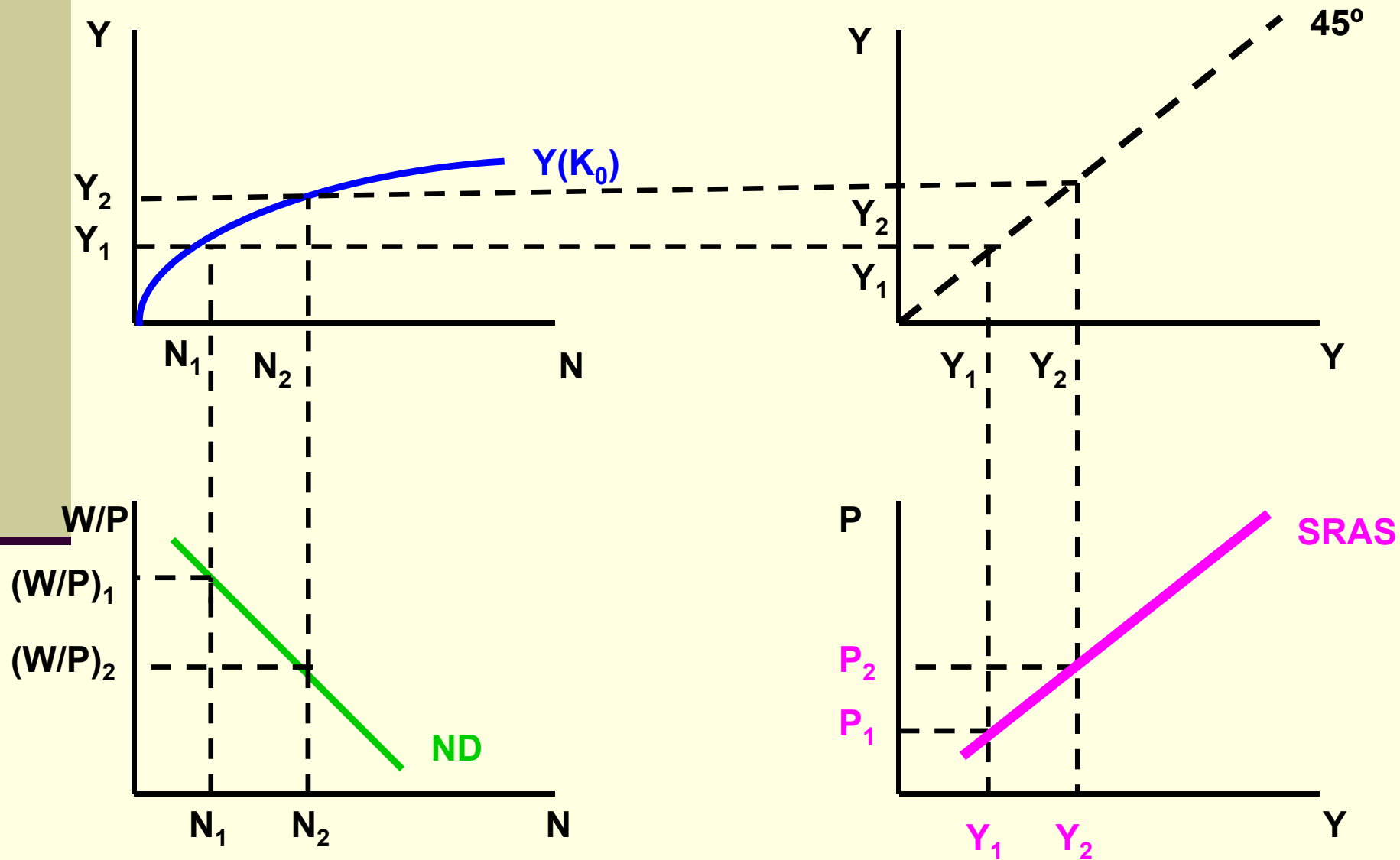
- všichni výrobci vyrábějí, a tedy i nabízejí jeden druh výrobku
- produkční funkce
- formování poptávky po práci

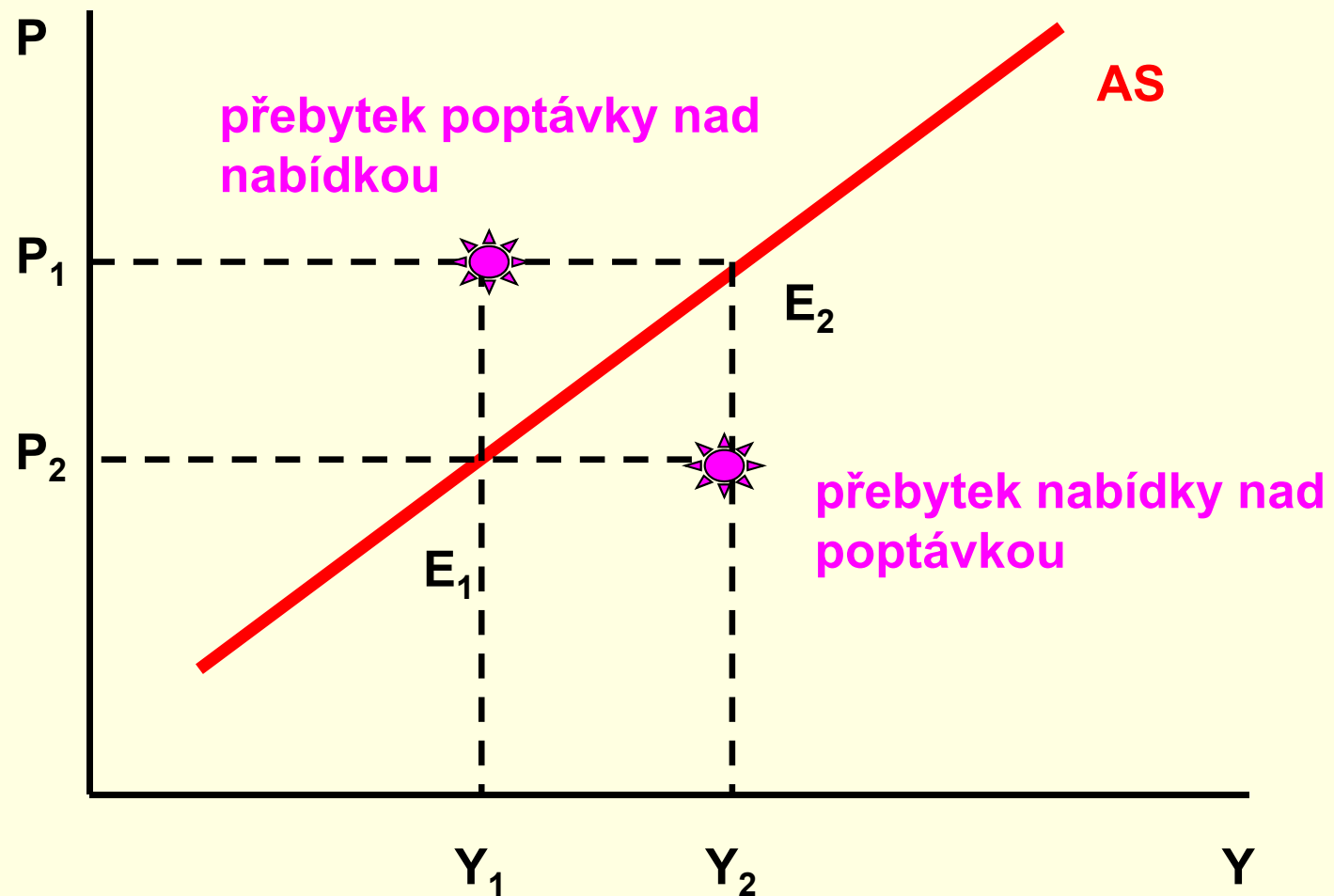
Klasická křivka AS - konstrukce

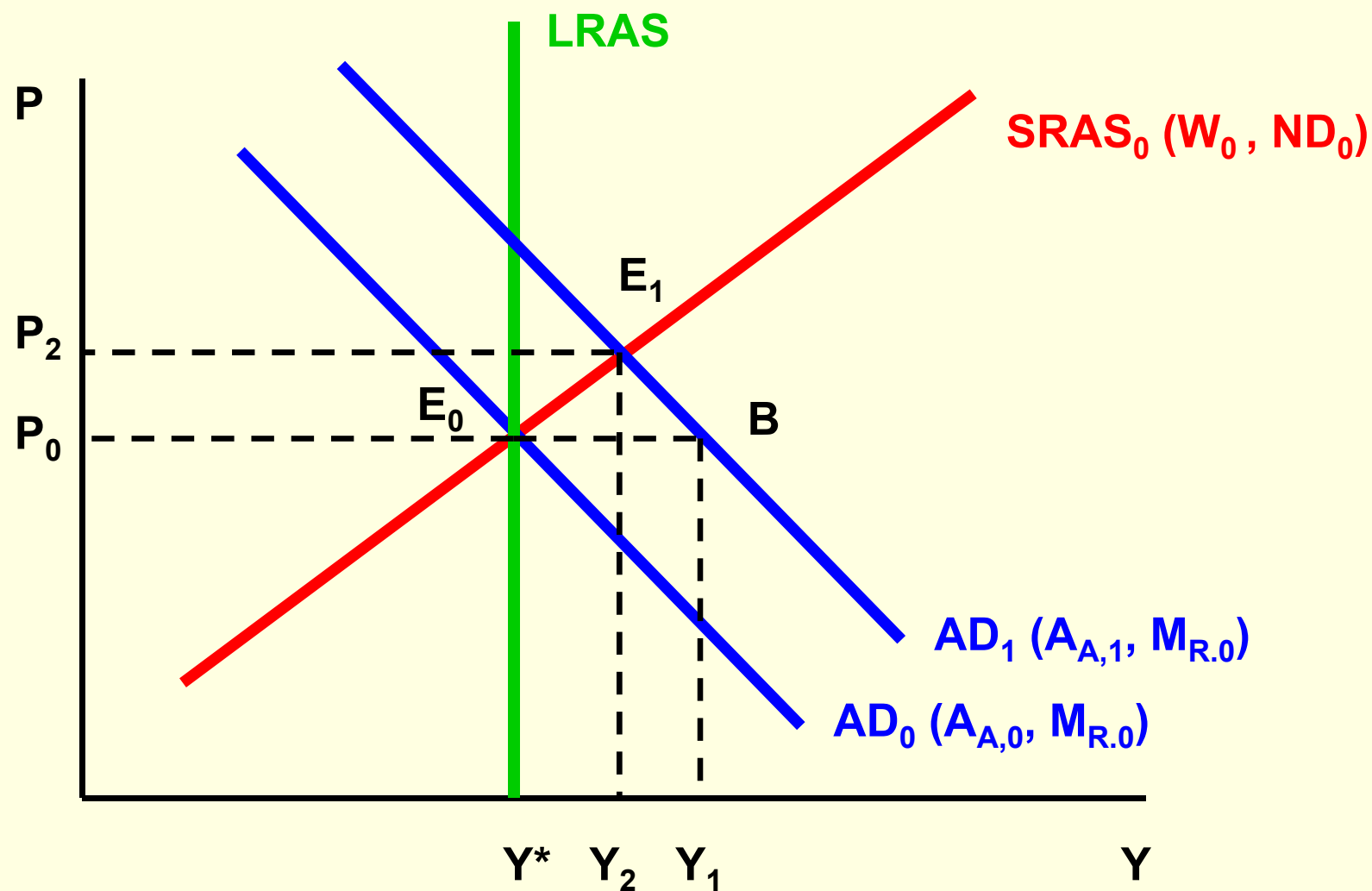
Statický model krátkodobé agregátní nabídky (SRAS)- konstrukce

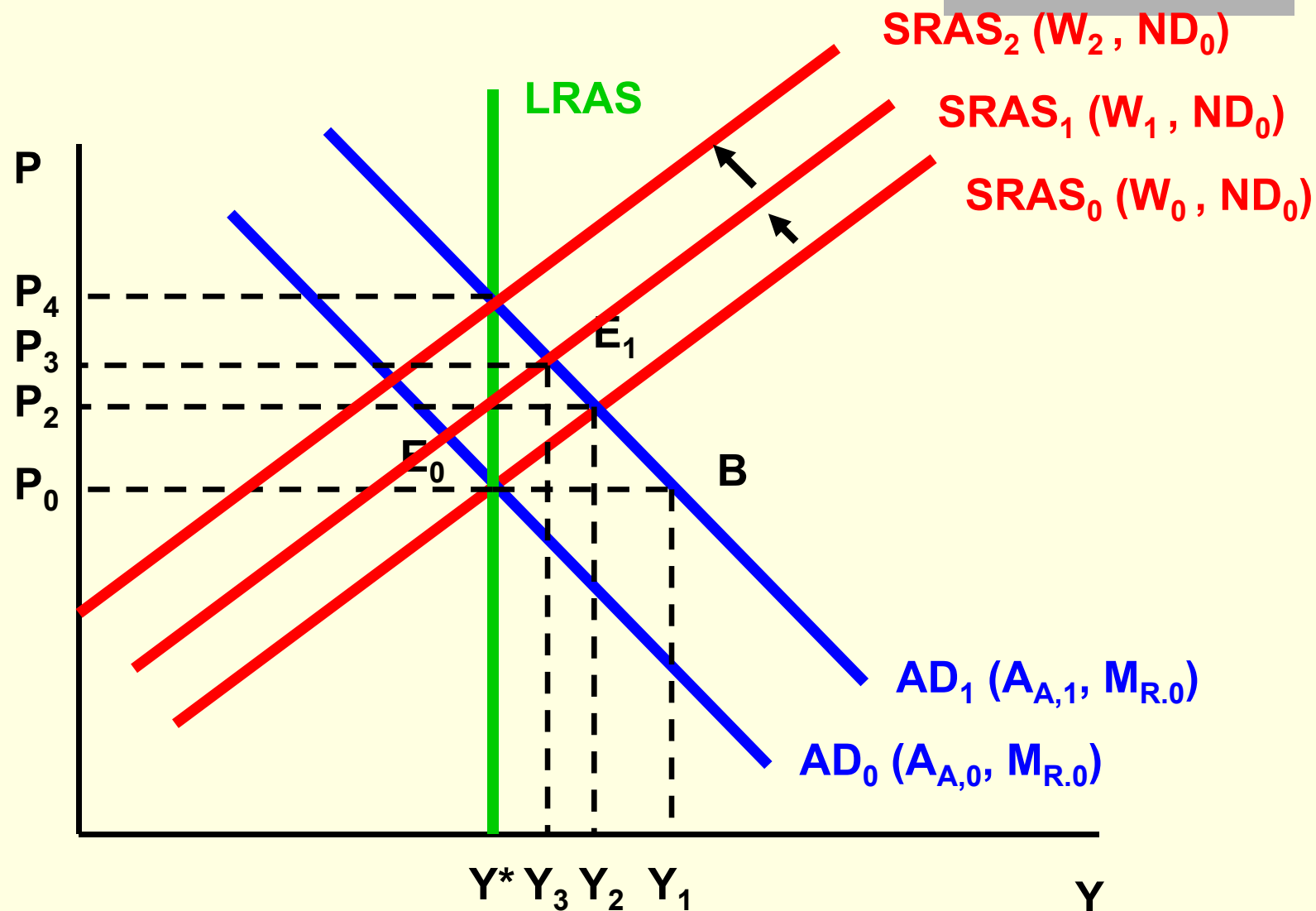
Body mimo křivku AS

Krátkodobé účinky fiskální politiky v modelu AD – AS (expanze)

Dlouhodobé účinky fiskální politiky v modelu AD – AS (expanze)

Účinky fiskální expanze - shrnutí

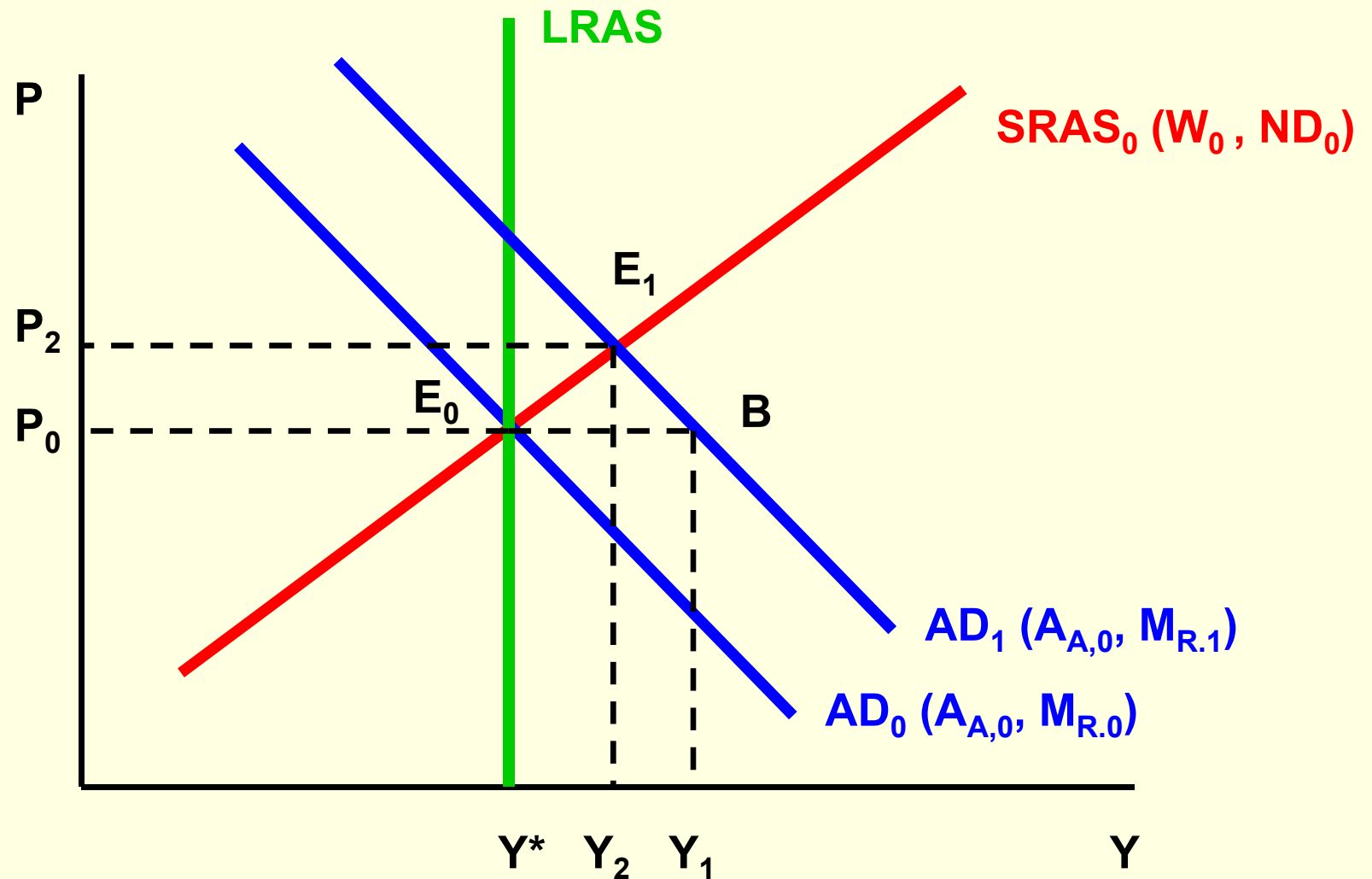
■ KRÁTKÉ OBDOBÍ:

- Zvýšení úrovně produkce
- Růst cenové hladiny
- Pokles reálné mzdy (W/P)
- Růst úrokové sazby

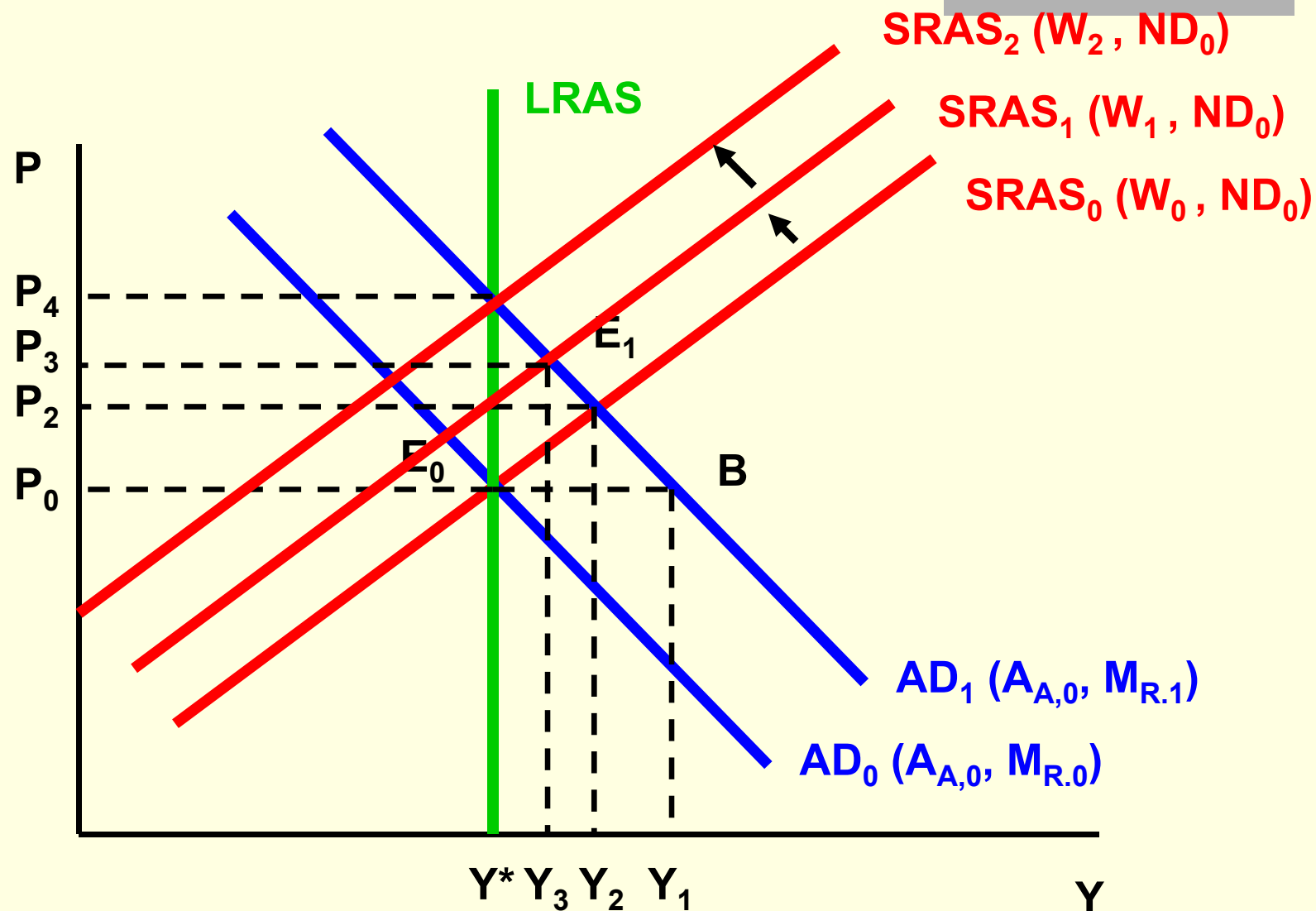
■ DLOUHÉ OBDOBÍ:

- Výše produkce se nemění
- Zaměstnanost se nemění
- Cenová hladina se zvýšila
- Úroková sazba se zvýšila
- Dochází k úplnému vytěšňovacímu efektu

Krátkodobé účinky monetární politiky v modelu AD – AS (expanze)

Dlouhodobé účinky fiskální politiky v modelu AD – AS (expanze)

Účinky monetární expanze - shrnutí

■ KRÁTKÉ OBDOBÍ:

- Zvýšení úrovně produkce
- Růst cenové hladiny
- Pokles reálné mzdy (W/P)
- Pokles úrokové sazby

■ DLOUHÉ OBDOBÍ:

- Výše produkce se nemění
- Zaměstnanost se nemění
- Cenová hladina se zvýšila rovnoměrně s růstem M_R
- M/P se nezměnilo
- W/P se nezměnilo
- Úroková sazba se nezměnila

Literatura:

**GOTTVALD, J. *Makroekonomie I. část (kurz pro středně pokročilé)*.
Ostrava: VŠB-TU, 1998. str. 78-103.**

**DORNBUSCH, R., FISCHER, S. *Makroekonomie*. Praha: SPN a Nadace
Economics, 1994. ISBN 80-04-25 556-6. Kapitola 7,8.**

**PAULÍK, T., PELLEŠOVÁ, P. *Makroekonomie*. Karviná: OPF SU, 2002.
ISBN 80-7248-159. str. 165-216.**